

Karmelbeweging in Kapittel, Denekamp, 10 en 11 november 2017.

Dit verslag is een poging om de inhoud van bovenstaande tweedaagse weer te geven in de wetenschap, dat de sfeer hieruit niet goed geproefd kan worden. Daarin voorzien gelukkig de sfeerverslagen van José van Sante en Peter Lammers.

Karmelbeweging (KB) is in de afgelopen jaren gegroeid van een vertrouwde plek naar een situatie waarin vanzelfsprekendheden aan het verdwijnen zijn. Denk aan de nabijheid van een (Karmel-)klooster als inspiratiebron en de marginalisering van religie in het publieke domein.

Karmelbeweging moet door het sluiten van kloosters en opheffen van Karmelparochies nieuwe voorportalen en aanvliegroutes vinden om zin- en godzoekers in contact te brengen met onze Karmelspiritualiteit en onze Karmelbeweging. Om deze perspectiefwisseling te delen, te bespreken en te doorvoelen heeft de Stuurgroep een tweedaagse georganiseerd. Deze is het logische gevolg van de gesprekken over de toekomst zoals die in de regio's en in aanloop tot het kapittel van de Eerst orde hebben plaatsgevonden.

Vanuit deze nieuwe ballingschap, vanuit deze woestijn, moeten we opnieuw ontdekken hoe weer (ver)banden gecreëerd en verbreed kunnen worden, waarbinnen het Karmel ideaal levend kan blijven en de karmelspiritualiteit in deze lage landen voor godzoekers behouden kan blijven.

Ook is er in Denekamp indringend geoefend hoe wij onze Karmelbewogenheid naar buiten kunnen uitdragen, naar mensen die daar niet mee vertrouwd zijn. We leven tenslotte in een gesecculariseerde wereld.

De Stuurgroep heeft de voorkeur uitgesproken voor een begeleider uit de kring die wel bekend is met de Karmel, maar geen lid is van een van de Karmel-geledingen. Iemand die vertrouwd is met groepsprocessen en de geestelijke weg. Jos van Genugten voldeed aan dit profiel en was bereid ons te begeleiden.

In een voorgesprek legden wij hem vijf vragen vóór waar we graag met de deelnemers over wilden uitwisselen:

1. Wie zijn wij, als persoon en als KB?
2. Hoe versterken we onze eigen identiteit?
3. Hoe verhouden we ons tot overige geledingen?
4. Wat hebben we als KB nodig om de Karmelspiritualiteit levendig te houden en verder te dragen?
5. Hoe versterken we onze gemeenschap?

Vrijdagmiddag.

Als ruggengraat voor het weekend gebruikte Jos van Genugten het verhaal van Jozef en zijn broers (Genesis, 37 t/m 50).

Ons werd gevraagd vanuit het verhaal een positie in te nemen die het dichtst bij je ligt, die je heeft gevormd tot wie je nu bent:

- de auteur van het verhaal, wat wil hij zeggen, welke boodschap zit er in?
- de afkomst van Jozef, zijn plaats in het gezin (laatgeborene, lieveling), gebeurtenissen daarbinnen,
- in een put gegooid en verkocht als slaaf, voorwerp van de jaloezie van zijn broers,

- als slaaf en gevangene, valselijk beschuldigd,
- wordt vertrouwenspersoon van de medegevangenen en vervolgens van de koning, dromen (van God) wijzen hem de weg, 'uit mijzelf kan ik niets',
- weerzien van hongerige broers, geeft graan mee, maar maakt zich niet bekend, en test hun betrouwbaarheid,
- zich bekend maken, tranen, bevrijdt zijn broers van hun schuldgevoel, omarmingen,
- vestigen in een nieuw land, samen de taken verdelen, ervaren van groei,
- Josef leidt het land, verdeelt het voedsel, verwerft land voor de farao,
- de zegen ontvangen van de vader, erfgenaam worden en zó zorgen voor het voortbestaan van de naam.

De positie van 'afkomst' telde veel personen, ook de 'zegen ontvangen'.

Jos van Genugten benoemt de vier fases in het verhaal van Jozef:

1. AFKOMST; waar kom je vandaan?
2. PERSOONLIJKE GROEI; wat is je (geestelijke) ontwikkeling
3. TEGENSLAGEN EN BEPROEVINGEN; hoe en wanneer maak je je bekend
4. PERSPECTIEF; 'nieuw land'

Later uit te werken: "Hoe maakt Karmelbeweging zich bekend?"

Wat opvalt is dat de inbreng van Karmelbeweegers goed begrepen wordt in eigen kring. Het gebeurt met zeer veel respect naar de anderen waarbij goed wordt geluisterd naar die ander.

En dat terwijl de (maatschappelijke) omgeving heel veel diversiteit kent, waarin het Christendom verdwijnt.

Wij zijn een generatie die de vormen en patronen van de ("moeder-")kerk nog kennen. Maar de volgende generatie heeft hier niets meer mee.

Wij hebben de wens om de waarden (het Christendom, meer specifiek de Karmelitaanse spiritualiteit) op een nieuwe manier door te geven.

De nieuwe wegen slaan we mogelijk niet in omdat wij dat moeilijk vinden. In dit verband stelt Jos onze kritische vragen:

- "welk gedrag vertoont KB nu; gaat KB zich terugtrekken? Belangrijk is dat wij de overtuiging en intentie hebben dat wij van "goede wil" zijn en daarvoor ook uit willen komen.
- Zodra wij onze omgeving ruimer beschouwen, wordt ons onvermogen zichtbaar om ons ideaal onze waarden aan te bieden aan de omgeving (de maatschappij). Wat heeft KB te bieden aan de omgeving?
- Durven wij (=KB) anderen te vertellen wat ons raakt?
- Hoe kan je in de gesecculariseerde wereld een spirituele weg gaan?

Om present te zijn in de gesecculariseerde wereld om ons heen maakt KB het zich niet gemakkelijk. KB gebruikt woorden en begrippen die niet gangbaar zijn: het is 'incrowd' taal. Er is verlegenheid om buiten de eigen kring te komen.

Vrijdagavond.

Wij zijn in ballingschap, zitten er al in !

Op de vloer bakende Jos een drietal vlakken af:

- 'thuis' zoals je dat kent; er zijn kloosters, er is een eerste, tweede orde, we spreken met elkaar eenzelfde taal, kennen dezelfde beelden, teksten.
- het onbekende land, woestijn, het oude is er niet meer, het nieuwe nog niet. "Adventus" wat ons toevalt, op ons pad komt (en NIET als "stip op de horizon"). Wat als de Karmel sterft? En ook KB er niet meer is?
- het gebied er tussen.

Waar sta je nu? Ga letterlijk daar staan en voel hoe dat is. Waar gaat je verlangen, honger naar uit?

Veel mensen stonden in het tussengebied.

Opmerkingen uit het nagesprek :

- Niet "meer" aanbieden, maar meedoen met wat zich aandient
- Versta de "taal van deze tijd" door goed te luisteren naar wat mensen bezighoudt: stilte; beelden i.p.v. woorden; behoefte aan "thuiskom-plek". Denk ook aan het succes van KRO-NCRV's "Aller Zielen"
- KB in diaspora: zoeken naar bondgenoten; want die zijn er!
- Het woord "oecumenisch" stamt uit de oude traditie en zegt de nieuwe generatie niets meer
- Dat geldt ook voor het woord "leek"

Zaterdagochtend.

Spiritualiteit, inzichten, levenservaringen delen door middel van verhalen.

1. Wat is ons verhaal naar buiten?
2. Wat hebben we nodig als KB om zelfstandig te zijn?

De verhalendriehoek: de verbindingen tussen

- a. de inhoud van het verhaal afgestemd op de toehoorder, congruent met verteller
- b. de verteller, in contact met de toehoorder en in contact met het verhaal
- c. de toehoorder; als ontvanger moet deze ook open staan, anders werkt het niet, komen er storingen.

Vraag je af: wie is onze toehoorder?

Jos gaf ons opdrachten, waarin we goed moesten luisteren naar wat verteld werd, maar ook tegelijkertijd ook zelf in stilte een andere opdracht moesten vervullen. We hebben ervaren hoe storend dat is. De meesten van ons kunnen maar één ding tegelijk.

Vijf mensen stelden zich beschikbaar om aan 'buitenstaanders' te vertellen waar KB over gaat, ondersteund, gecoacht, door een groepje.

Daarbij bleek belangrijk:

- + je taalgebruik, afgestemd op je gesprekspartners,
- + je bezieling, de 'echtheid' van je verhaal.
- + je persoonlijke gegrepenheid, concreet: wanneer, hoe werd jij gegrepen?

Wat hebben we nodig, misschien op eigen benen, om verder te gaan?

Door het ons eigen maken van het verhaal van Josef kwamen we tot de volgende inzichten:

- Vertrouwen op onze vermogens om dragers van de Karmelspiritualiteit te zijn.
- Onze talenten benutten en stimuleren bij onszelf en elkaar. Steunen en bemoedigen van elkaar.

- Netwerken, krachten bundelen, bewegen als organisatie.
- Zelfbewustzijn. ('Leken'-Karmel is misschien niet zo goed gekozen?)
Naar buiten treden, minder verlegen zijn. En niet om 'zieltjes te winnen'

Onze eigen identiteit, onze eigen kleur en wordt zichtbaar in:

- Spiritualiteit: [de bronnen van het zijn] :Verlangen, stilte, lege midden, Karmeltraditie, heilige grond.
- Identiteit; [zijn] : Authenticiteit, zorgvuldigheid, kwetsbaarheid, Godzoekers.
- Overtuigingen [weten] : waarden, mensbeelden, beseffen dat we 'het niet weten', weten, vrijheid, 'naar vermogen'.
- Vermogens [kunnen] : Respecteren, loslaten, durven, horen, vertrouwen.
- Gedrag [doen] : rituelen, zuster-, broederschap, ontmoeting, verwelkomen, dankbaarheid,
Omgeving [de context]: bidden, meditatie, vieren, recht doen, beperken tot eigen groep, vasthouden van het bekende, goedheid, taalprobleem.

-

Het "gedrag" en de "omgeving" zijn redelijk zichtbaar. "identiteit", "overtuigingen" en "vermogens" zitten achter het gedrag

Nabeschouwing.

Behalve de persoonlijke groei heeft dit kapittel ons een groot aantal inzichten opgeleverd. De wandelgangen waren daarin ook heel vruchtbaar.

- Voor sommigen van ons is de boodschap dat het oude, vertrouwde gaat verdwijnen, hard aangekomen.
- Let op je taalgebruik; weet dat onze toehoorders een andere taal bezigen.
- Zoek verbanden met andere geledingen, maar ook andere ordes en congregaties om je organisatie te versterken, verbreden, netwerken. Jos noemde de Beweging van Barmhartigheid.
- Presenteer jezelf, wees niet verlegen.
- Vertrouwen op je eigen vermogens
- Boor elkaars creativiteit aan.

Terugblik met Jos van Genugten.

Op momenten waarop het vertrouwde niet meer vanzelfsprekend is en verlies voelbaar, is er behoefte aan rust en verdieping. Men gaat terug naar de vitale bronnen: de signalen van je lijf; behoefte aan vrienden, gelijkgezinden om je heen; actualiseren van de bronnen, dat wil zeggen: vanaf het punt waarop het verlies begon, deze weer hernemen. Met de kennis van de bronnen, de Regel, de teksten van de 'grote' Karmeliet(-ess)en, de mystici, is volop aanwezig bij KB. Met andere woorden: die basis zit wel goed.

Het is goed om ook aandacht te geven aan non-verbale ingangen. De Karmel is erg verbaal ingesteld.

Een goede aansprekende (!) website en nieuwsbrief zijn onontbeerlijk. Net als een duidelijk aanspreekpunt. Zie hierboven: zorg voor verhalen vanuit persoonlijke betrokkenheid.

Ga naar de mensen toe, kom uit je eigen 'bubbel', 'comfort- zone'.

Wij hebben als Karmel-organisatie niet zoveel met de 'Werken van Barmhartigheid'. De Karmel heeft een traditie in onderwijzen, vorming en emancipatie door scholing. Studieus, verbaal (in de traditie van de Karmel), maar ook non-verbaal zoals inoefenen van stilte.

Bij de Karmelspiritualiteit passen de 'De Geestelijke werken van Barmhartigheid' zoals daar zijn:

1. De onwetenden onderrichten.
2. In moeilijkheden goede raad geven.
3. De bedroefden troosten.
4. De zondaars vermanen.
5. Het onrecht geduldig lijden.
6. Beledigingen vergeven.
7. Voor de levenden en overlevenden bidden.

Onze zorg over ons ledenaantal snapt Jos wel: 'Je zou aan verschillende soorten leden kunnen denken: actieve leden, met en zonder feestelijke toetreding, regionaal geïnteresseerden, belangstellenden'. Bij andere bewegingen volstaat het betalen van een lage bijdrage al om lid te zijn. Overigens, het gaat niet om het aantal maar om de bezieling.

'Zou het iets kunnen zijn als meerdere (kleine) lekenorganisaties een 'gezamenlijk voorportaal' hebben waarvan geïnteresseerden gemakkelijk (= laagdrempelig) lid kunnen worden? Eenmaal lid van een algehele beweging, zou er desgewenst 'doorgegroeid' kunnen worden naar een specifiek lidmaatschap, bijvoorbeeld van KB'. Jos ziet dat zeker als mogelijkheid met kansen: ontwikkelen en samenbrengen van verschillende organisaties, denk daarbij aan de Norbertijnen, Maristen, Franciscanen, Oblaten van verschillende ordes en congregaties, Karmel. Doel: krachten bundelen, samendoen wat kan in een zo licht mogelijke organisatie. Daarbij in het oog houdend dat we niet werken naar een stip op de horizon (futurum) maar kijken naar wat ons tegemoet komt (adventus).

Jos neemt deel aan een platform dat deze vormen gaat onderzoeken en zegt toe ons op de hoogte te houden van, en ons mogelijk te betrekken bij deze ontwikkelingen en plannen.

Stuurgroep Karmelbeweging. Maart 2018.